

การพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษา
ในภาคตะวันออก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
Development of Indicators for Corporate Social Responsibility
of Secondary Schools in The Eastern Region under the Office of
Basic Education Commission

ภิรมย์ ลีกุล*

rock-chon@hotmail.com

สุรัตน์ ไชยชมภู**

สมโภชน์ อเนกสุข***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออก พัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมและวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 300 คน การสุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่านพิจารณานำคะแนนที่ได้หาค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าอยู่ระหว่าง .6 – 1.0 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออก มี 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การรับรู้ประเด็นทางสังคม การให้บริการต่อสังคม การมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาในสังคม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะของชุมชน การสร้างจิตอาสาต่อสังคม การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพต่อสังคม 2) ตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออก ที่พัฒนามาจากองค์ประกอบหลัก ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้หลักและ 19 ตัวบ่งชี้ย่อย 3) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออก สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยพิจารณาจากค่า X^2 เท่ากับ 154.41 df เท่ากับ 131 p -value เท่ากับ .079 GFI เท่ากับ .950 CFI, NFI เท่ากับ 1 และ RMSEA มีค่าอยู่ระหว่าง .05-.08

*นิสิตระดับปริญญาตรีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

***ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

คำสำคัญ ตัวบ่งชี้ ความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to study the factors of corporate social responsibility for secondary schools in the Eastern region, to develop indicators of corporate social responsibility for secondary schools in the Eastern Region and to investigate the correspondence of the indicator model of corporate social responsibility for secondary schools in the Eastern region with the empirical data. The samples consisted of 300 administrators, teachers and school boards of in secondary schools derived by multi-stage sampling. The instrument used for collecting the data was a five - rating scale questionnaire sent to 5 luminaries to consider, then take the score to find Index of Item Objective Congruence value between .6 – 1.0. The statistics for analyzing the data were percentage, mean, standard deviation and confirmatory factory analysis.

The findings of this research were as follows: 1) the factors which influenced the development of indicators of corporate social responsibility of secondary school in the Eastern region consisted of 6 factors; social issue perception, social service, social solving problem collaboration , public activity participation, public-minded volunteer and quality of educational provision for social, 2) the indicators of development of corporate social responsibility of secondary school consisted of six major factors and nineteen corporate social responsibility indicators, 3) the results of the structural validity test of the model of the development of indicators of corporate social responsibility and the empirical data by using Chi- square, Goodness of Fit Index, and the Adjusted Goodness of Fit Index revealed that the model significantly corresponded with empirical data. Goodness of fit measures were found to be: $X^2= 154.41$, $df= 131$, $p\text{-value} = .079$, $GFI = .950$, CFI , $IFI = 1$, and $RMSEA$ have value between .05 - .08 .

Keywords : indicators, corporate social responsibility of secondary schools

บทนำ

สังคมของโลกยุคปัจจุบันเป็นสังคมที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป็นยุคแห่งโลกไร้พรมแดนความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีช่วยส่งเสริมให้การประกอบธุรกิจทั้งภาครัฐ และเอกชน ประสบผลสำเร็จเจริญรุ่งเรืองอย่างมาก ในยุคนี้เป็นสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกิดความเจริญด้านอุตสาหกรรม

เทคโนโลยี ซึ่งความเจริญดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ของมวลมนุษย ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม โดยการดำเนินธุรกิจถูกเปลี่ยนแปลงจากการยึดผลิตภัณฑ์เป็นศูนย์กลางไปสู่การยึดผู้บริโภคเป็นศูนย์กลาง การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ส่งผลให้มนุษย์เริ่มหันมาให้ความสนใจต่อการสร้างคุณภาพองค์กรให้ มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับของสังคมโดยยึดหลัก การพัฒนางานให้ประสบความสำเร็จและเติบโตอย่าง

ยั่งยืน มิใช่การดำเนินการที่มุ่งเน้นกำไรสูงสุดเพียงอย่างเดียว แต่องค์กรต้องเรียนรู้การจัดการจัดการกิจกรรมเพื่อสร้างสิ่งดีๆ ตอบแทนสังคมและสิ่งแวดล้อมด้วย (พัชร์ศุภางค์ ศรีสวัสดิ์, 2554 : 1) จากการสำรวจข้อมูล โดยองค์กรแฟร์เทรด (Fairtrade) ซึ่งทำการสำรวจความตื่นตัวของผู้บริโภคในด้านการดำเนินธุรกิจที่ให้ผลตอบแทนต่อสังคมในเชิงคุณธรรม พบว่าร้อยละ 55 ของประชากรในประเทศที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลมีลักษณะเป็นผู้บริโภคที่ตื่นตัวเชิงคุณธรรม “Active Ethical Consumers” (CSR Asia, 2009) ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจของหน่วยงานต่างๆ ในสหรัฐอเมริกาที่พบว่าผู้คนในปัจจุบันมีความคาดหวังต่อการดำเนินงานขององค์กรที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงขึ้น ซึ่งปัญหาที่พบในปัจจุบันเกิดจากการดำเนินงานของภาคธุรกิจ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่ต่างมุ่งหวังประสบความสำเร็จ โดยมุ่งหวังเฉพาะเพื่อสร้างผลประโยชน์ผลกำไร แต่ขาดความรับผิดชอบต่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ชุมชนและสังคม ที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการดำเนินกิจการขององค์กร ส่งผลให้เกิดปัญหาวิกฤติด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม อีกทั้งเป็นสาเหตุของปัญหาภาวะโลกร้อนที่ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรง และทำให้แนวโน้มของสังคมโลกทุกวันนี้ให้ความสำคัญและตระหนักถึงเรื่องการสร้างประโยชน์ให้กับส่วนรวม อาทิ การรักษาสีสิ่งแวดล้อม การดูแลชุมชน การใส่ใจด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและการเอารัดเอาเปรียบต่อกัน ซึ่งบทบาทในการดูแลโลกต่อประเด็นดังกล่าว ต้องอาศัยความร่วมมือทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการดำเนินงาน โดยปัจจุบันกำหนดให้องค์กรต่างๆ ต้องดำเนินกิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึง ความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นกิจกรรมหลักของการจัดการองค์กรที่เรียกว่า “ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร” (Corporate Social Responsibility : CSR) แนวความคิดเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมได้ถูกบัญญัติให้เป็นเรื่องระดับสากลโดยองค์การสหประชาชาติ ได้นำเสนอประเด็นนี้ในที่ประชุม World Economic

Forum ในปี ค.ศ. 1999 โดยนายโคฟี อันนัน (Kofi Annan) เลขาธิการสหประชาชาติของโลก เรียกร้องให้องค์กรแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสังคมในด้านต่างๆ และได้เสนอข้อมติที่เรียกว่า The UN Global Compact ในการจัดการกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม และได้ระบุไว้ในบทบัญญัติ 3 หมวดหลัก คือ หมวดสิทธิมนุษยชน มาตราฐานแรงงาน และสิ่งแวดล้อม (บนนรา ชวนอาจ, 2553 : 2)

สำหรับในระดับภูมิภาคอาเซียน ซึ่งได้กำหนดให้มีแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community : ASCC) ก็ได้มีการระบุนโยบายให้ประเด็นการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ เป็นประเด็นหลักและประเด็นสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพขององค์กรโดยมีวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ เพื่อผลักดันให้ภาคธุรกิจผนวกเอาเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility: CSR) ไว้ในวาระหลักของการดำเนินงานกิจการขององค์กร เพื่อให้เกิดการพัฒนาเชิงเศรษฐกิจสังคมที่ยั่งยืนในหมู่ประเทศสมาชิกอาเซียน (Thai CSR Network, 2555, หน้า 1) ทั้งภาครัฐและเอกชน องค์กรภาครัฐรวมทั้งองค์กรไม่แสวงหากำไร (NGOs) ก็ได้ออกมารณรงค์ในเรื่องดังกล่าวกันอย่างจริงจัง เช่น ธนาคารโลก (World Bank) ที่ได้กำหนดองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมให้ประเทศสมาชิกปฏิบัติตาม เช่นเดียวกับ องค์การสหประชาชาติ (UN) ได้กำหนด “The global compact” หรือ “The UN global compact” ซึ่งประกอบด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชนแรงงานสิ่งแวดล้อม และต่อต้านการทุจริต รวมทั้งองค์การระหว่างประเทศว่าด้วยมาตรฐาน (ISO) ได้มีการกำหนดมาตรฐานว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม (ISO 26000 Social Responsibility) เป็นมาตรฐานหนึ่ง ที่องค์กรจะต้องปฏิบัติ (सानิตย์ หนูนิล, 2554 : 3) ซึ่งทำให้ทุกภาคส่วนต้องกลับมาทบทวน และให้ความสนใจ ซึ่งในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและปฏิรูปด้านการศึกษา

หลายครั้ง ได้มีการนำประเด็นของความรับผิดชอบต่อสังคมมาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา เพราะสถานศึกษาเป็นหน่วยงานหนึ่งของสังคม จึงทำให้ความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นปัจจัยหลักที่มีได้ ดำเนินการเฉพาะในด้านธุรกิจอีกต่อไปแต่ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (SR : Social Responsibility) ต้องมีบทบาทเป็นส่วนหนึ่งของการกำหนดคุณภาพและภาระหน้าที่ของสถานศึกษาในการปลูกฝัง และดำเนินการให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

กระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาสำหรับเยาวชนทุกระดับ ได้นำแนวความคิดด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility: CSR) เข้าสู่สถานศึกษาตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจากการสำรวจพบว่า มีจำนวนสถานศึกษาระดับดังกล่าวอยู่ในทุกชุมชนทั่วประเทศไทย เป็นจำนวนมากกว่า 37,959 แห่ง (ศุภรัตน์ รัตนมูขัย, 2554 : 2) โดยสถานศึกษา โรงเรียน ถือเป็นฐานของหลักการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากทุกฝ่าย (Stakeholders) โดยยึดหลักการที่ว่า สถานศึกษาเป็นของชุมชน เป้าหมายของการจัดการศึกษาในปัจจุบันตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542, 2556) คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดองค์ความรู้ทางความคิด สามารถแก้ปัญหาและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยยึดหลักการจัดการศึกษาในมาตรา 8 (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 9 (1) และ (2) ให้การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษามีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบกับมาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กร

วิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันทางสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยซึ่งเป็นพื้นที่ ดินชายฝั่งอ่าวไทยด้านตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นภูมิภาคหนึ่งที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ เนื่องจากเป็นแหล่งที่มีความเติบโตด้านอุตสาหกรรมอย่างหลากหลาย มีวิถีชีวิตทั้งในด้านสังคมอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม ซึ่งได้รับผลกระทบจากการดำเนินธุรกิจ ทั้งภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมจากการขาดความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมให้กับนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อเป็นแนวทางให้กับโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสามารถนำไปใช้ในการจัดศึกษา ปลูกฝังและสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมแก่นักเรียน และบุคลากรในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. การศึกษาองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมการพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยใช้หลักการแนวคิดของศาสตราจารย์ฟิลิปคอตเลอร์ แห่งมหาวิทยาลัยนอร์ธเวสเทิร์นและแนนซีลี อาจารย์สมทบแห่งมหาวิทยาลัยวอชิงตัน และมหาวิทยาลัยซีแอตเติลที่ได้จำแนกรูปแบบของความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR) Phillip Kotler และ Nancy Lee, 2005 เป็นฐานคิดโดยนำหลักการดัง

กล่าวมาบูรณาการกับบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษา เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของวาสนา สืบสุติน (2544, ออนไลน์) แนวทางการจัดการมัธยมศึกษาของ ภิญโญ สาร (2546) ภารกิจของโรงเรียนของแมคเคลียร์และ เฮนซเลย์ (McCleary & Henley, 1965 p. 25) และ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งพัฒนา ผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพ ในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพที่กำหนดเป็นจุด หมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 1) ร่วมกับ Matten and Moon (2004) Carrol (1991) พิษามณูชู่ กรวัฒน์กฤตย์ (2553) ญัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (2550) สรุปได้เป็นองค์ ประกอบ 6 ด้านได้แก่ การรับรู้ประเด็นทางสังคมการให้ บริการต่อสังคมการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาในสังคมการ มีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะของชุมชนการสร้างจิต อาสาต่อสังคม การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพต่อสังคมได้ ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสำรวจข้อมูลเบื้องต้น ร่วมกับการศึกษานำร่องโดยการสัมภาษณ์คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ผู้บริหาร โรงเรียนและครู ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 10 - 20 พฤศจิกายน 2556 จำนวน 20 คนนำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดแล้วนำ กรอบแนวคิดที่สรุปได้กลับไปสัมภาษณ์คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานครูผู้บริหารโรงเรียนเพื่อแสดง ความคิดเห็นเพิ่มเติมครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 1 - 20 มกราคม 2557 จำนวน 10 โรงเรียน นำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิด ความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษาได้ 6 องค์ประกอบได้แก่การรับรู้ประเด็นทางสังคมการให้ บริการต่อสังคมการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาในสังคมการมี ส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะของชุมชนการสร้างจิตอาสา ต่อสังคม การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพต่อสังคมจากนั้น ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์องค์ประกอบเชิง ยืนยันอันดับที่ 1 (First Order : Confirmatory Factor Analysis) ได้ตัวบ่งชี้ของความรับผิดชอบต่อสังคมดังนี้ องค์ประกอบการรับรู้ประเด็นทางสังคม มีตัวบ่งชี้ได้แก่

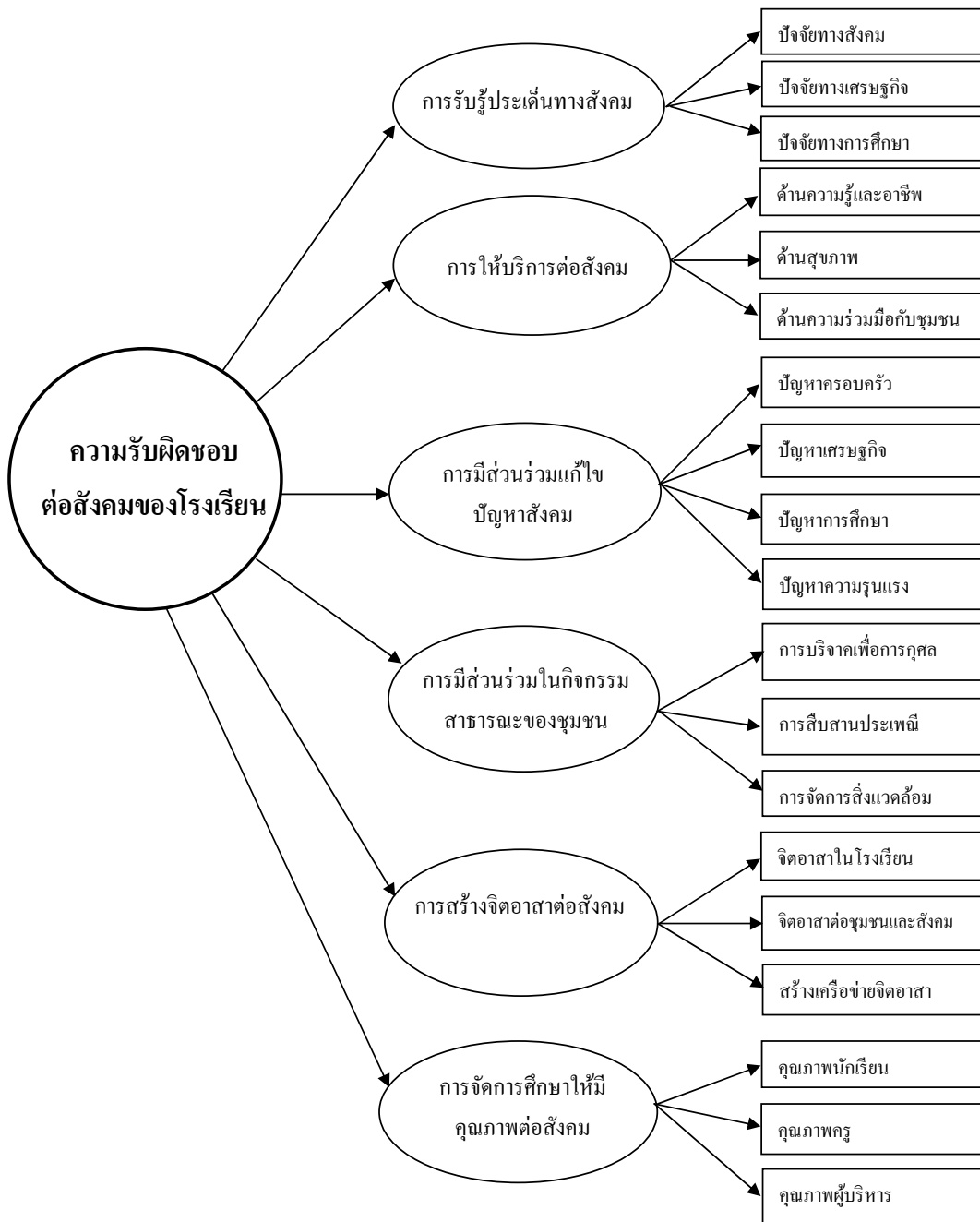
1) ปัจจัยทางสังคม 2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ 3) ปัจจัย ทางการศึกษาองค์ประกอบการให้บริการต่อสังคม มีตัวบ่งชี้ได้แก่ 1) ด้านความรู้และอาชีพ 2) ด้านสุขภาพ 3) ด้านความร่วมมือกับชุมชนองค์ประกอบการมีส่วนร่วม แก้ไขปัญหาในสังคมมีตัวบ่งชี้ได้แก่ 1) ปัญหาครอบครัว 2) ปัญหาเศรษฐกิจ 3) ปัญหาการศึกษา 4) ปัญหาความ รุนแรงองค์ประกอบการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ ของชุมชน มีตัวบ่งชี้ได้แก่ 1) บริจาคเพื่อการกุศล 2) สืบสานประเพณีวัฒนธรรม 3) การจัดการสิ่งแวดล้อม องค์ประกอบการสร้างจิตอาสาต่อสังคมมีตัวบ่งชี้ได้แก่ 1) จิตอาสาในโรงเรียน 2) จิตอาสาต่อชุมชนและสังคม 3) การสร้างเครือข่ายจิตอาสาองค์ประกอบการจัดการ การศึกษาให้มีคุณภาพต่อสังคมมีตัวบ่งชี้ได้แก่ 1) คุณภาพ นักเรียน 2) คุณภาพครู 3) คุณภาพผู้บริหารจากนั้น ผู้วิจัยนำตัวบ่งชี้ทั้ง 19 ตัวบ่งชี้ มาวิเคราะห์องค์ประกอบ เชิงยืนยันอันดับที่ 2 (Second Order : Confirmatory Factor Analysis) ดังภาพที่ 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อ สังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียง ออก สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคม ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียง ออก สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียง ออก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยผสมโดยใช้การวิจัย เชิงคุณภาพ การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม และการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดตัวบ่งชี้ความพึงพอใจต่อสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษา

ดำเนินการวิจัย โดยมีขอบเขตและรายละเอียดในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ศึกษาความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR) จากการวิเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในและต่างประเทศ ทบทวนวรรณกรรม หลักการ แนวคิดทฤษฎี ที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR) ศึกษาเอกสารการประชุม อบรมสัมมนา และผลการดำเนินการของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ โดยมีผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 3 อยู่ในระดับดีมาก การศึกษานำร่องสรุปได้เป็นองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบตามหลักการ แนวคิดทฤษฎี ร่วมกับการสัมภาษณ์คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนและครู จำนวน 20 คน นำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย แนวทางการสร้างแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และจัดร่างรูปแบบองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียน ตลอดจนศึกษาสภาพปัจจุบันและการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงใต้ จำนวน 10 แห่ง

ขั้นที่ 2 ขั้นตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผ่านการพิจารณา ตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 คนซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) ดังนี้ 1) กำหนดจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงใต้เป็นหน่วยสุ่มแรก สุ่มแบบง่ายด้วยการจับฉลากได้ 5 จังหวัด 2) จากนั้นกำหนด 5 จังหวัด เป็นหน่วยสุ่มที่ 2 เพื่อสุ่มโรงเรียนแต่ละจังหวัด จังหวัดละ 10 โรงเรียน ประกอบด้วยโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดกลาง ขนาดละ 4 แห่ง และโรงเรียน

ขนาดเล็ก 2 แห่ง ได้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่มทั้งสิ้น 50 โรงเรียน โดยในแต่ละโรงเรียนใช้วิธีการสุ่มแบบจำเพาะเจาะจง ได้ผู้อำนวยการ 1 คน รองผู้อำนวยการ 1 คน และการสุ่มแบบง่ายด้วยวิธีจับฉลากรายชื่อครูของแต่ละโรงเรียน โรงเรียนละ 2 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนละ 2 คน ดังนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน 100 คน ครู 100 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 100 คน นำแบบสอบถามที่ได้กลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วนำมาวิเคราะห์ องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 ซึ่งการวิเคราะห์องค์ประกอบ กลุ่มตัวอย่างควรมีมากกว่าตัวแปรอย่างน้อย 5-10 เท่า (Tabachnick & Fidell, 2001)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง จาก วารสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงใต้ เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ศึกษารูปแบบวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์จากเอกสารตำราที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการวิจัยทางการศึกษาของ ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ (2538) ร่างแบบสัมภาษณ์นำไปเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงพินิจ (Face Validity) และนำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามปฏิบัติการ (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC) และคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .60 ขึ้นมาเป็นประเด็นในการจัดทำแบบสัมภาษณ์จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 1) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่อ

ประธานและกรรมการผู้ควบคุมดัชนีนิพนธ์ตรวจแก้ไข
 2) นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไข ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ
 5 ท่าน พิจารณาความเหมาะสมครอบคลุมสอดคล้อง
 กับจุดประสงค์ของการสอบถาม 3) นำผลการพิจารณา
 ของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดมาตรวจสอบอีกครั้งโดยเลือก
 ข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .60 ขึ้นไปและหาค่าอำนาจจำแนก
 รายข้อค่าความเชื่อมั่น โดยนำไปทดลองใช้ ผู้บริหาร ครู
 โรงเรียนมัธยมศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษา
 ชั้นพื้นฐานจำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารครูและ
 คณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โรงเรียนละ 6
 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ใช้ศึกษาจริงที่มีความ
 ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คนค่าความเชื่อมั่น
 ทั้งฉบับใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาครื่องมือวัดในแต่ละด้านมี
 ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ดังต่อไปนี้การรับรู้ประเด็นทาง
 สังคมเท่ากับ .89 การรับรู้การให้บริการต่อสังคม
 เท่ากับ .92 การมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาสังคมเท่ากับ .87
 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะของชุมชนเท่ากับ
 .85 การสร้างจิตสาธารณะช่วยเหลือชุมชน เท่ากับ .88
 และการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เท่ากับ .93

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวม
 ข้อมูลจากฝ่ายบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยบูรพา โดยผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บรวบรวม
 ข้อมูลด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ ประกอบกับได้
 โทรศัพท์ขอความอนุเคราะห์ไปทางโรงเรียนเพื่อให้ได้
 ข้อมูลที่ตรงกับความจริงมากที่สุด และเพื่อความรวดเร็ว
 ในการรวบรวมข้อมูลได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์
 กลับคืนจำนวน 300 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร
 และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ
 โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ (Content Analysis)
 ตัดข้อความที่ซ้ำซ้อนและสรุปประเด็นเป็นกรอบคำถาม
 เพื่อสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญตรวจ
 ความถูกต้อง

2. ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากแบบสอบถาม
 ในการวิจัยขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยใช้ค่าคะแนน
 เฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยใช้โปรแกรม
 สำเร็จรูป SPSS วิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง
 ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ด้วยโปรแกรม
 สำเร็จรูปทางสถิติขั้นสูง

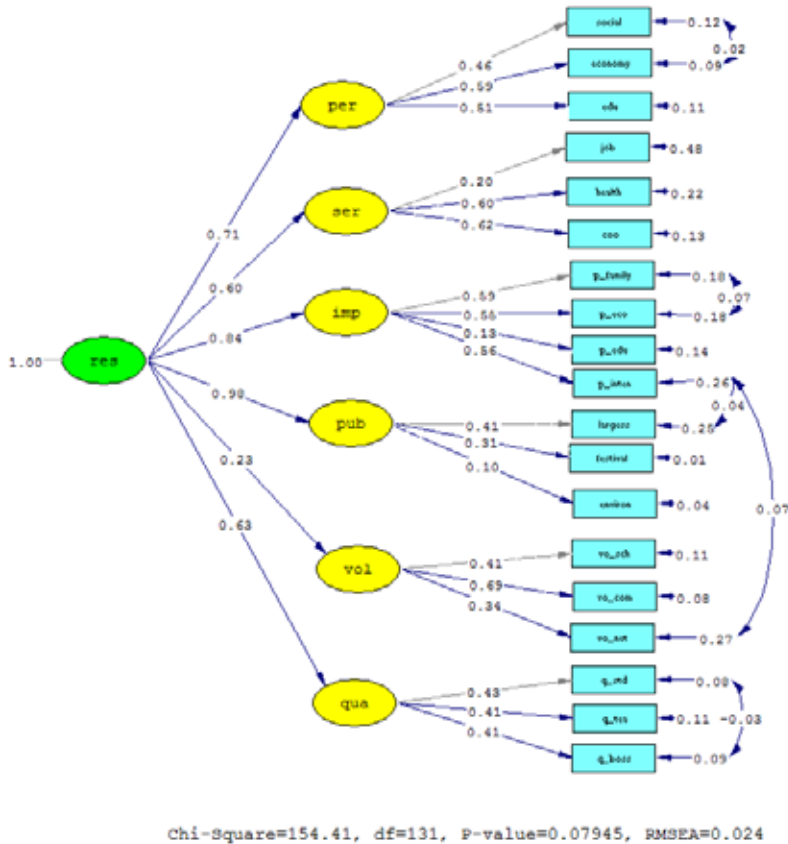
สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังนี้

1. การพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อ
 สังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงใต้
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบตัวบ่งชี้
 6 บ่งชี้ประกอบด้วย 1) ตัวบ่งชี้การรับรู้ประเด็นทางสังคม
 ($\bar{X} = 3.77$, $SD = .54$) 2) ตัวบ่งชี้การให้บริการต่อสังคม
 ($\bar{X} = 3.56$, $SD = .63$) 3) ตัวบ่งชี้การมีส่วนร่วมแก้ไข
 ปัญหาในสังคม ($\bar{X} = 3.87$, $SD = .54$) 4) ตัวบ่งชี้การ
 มีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะของชุมชน ($\bar{X} = 3.96$,
 $SD = .59$) 5) ตัวบ่งชี้การสร้างจิตอาสาต่อชุมชน ($\bar{X} =$
 4.08 , $SD = .56$) และ 6) ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาให้มี
 คุณภาพต่อสังคม ($\bar{X} = 4.41$, $SD = .47$)

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตัว
 บ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษาใน
 ภาคตะวันออกเฉียงใต้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
 ขั้นพื้นฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ภาพที่ 1 โมเดลความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงใต้ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากภาพที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์โมเดลความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงใต้ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาจากสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้แก่ ค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 154.41 ค่าองศาอิสระเท่ากับ 131 ค่าความน่าจะเป็น (p-value) เท่ากับ .07945 RMSEA มีค่าเท่ากับ 0.024 แสดงถึงความไม่มีความสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R²) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะของชุมชน มีค่าสูงที่สุด เท่ากับ .98 คิดเป็นร้อยละ 96 รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาสังคม เท่ากับ .84 คิดเป็นร้อยละ 80 การรับรู้ประเด็นทางสังคม เท่ากับ .71 คิดเป็นร้อยละ 56 การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เท่ากับ 63 คิดเป็นร้อยละ 54 การให้บริการต่อสังคมและชุมชน เท่ากับ .60 คิดเป็นร้อยละ 53 และ การสร้างจิตอาสาต่อสังคม เท่ากับ .23 คิดเป็นร้อยละ 21

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่น่าอภิปรายดังนี้

1. การรับรู้ประเด็นทางสังคม การบริหารโรงเรียน ให้ประสบความสำเร็จมีความจำเป็นที่ผู้บริหารโรงเรียน จะต้องใช้หลักการบริหารงานเชิงกลยุทธ์มาบริหาร ทั้งนี้ การบริหารเชิงกลยุทธ์จะมีกระบวนการดำเนินงานเริ่มต้น ด้วยการวางแผนกลยุทธ์ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ขององค์กร เพื่อพิจารณาปัจจัยที่สนับสนุนหรือเป็น อุปสรรคต่อการดำเนินงาน และปัจจัยที่เป็นจุดเด่นหรือ จุดด้อยต่อการดำเนินงานกิจกรรม องค์กรประกอบด้วย 5 ส่วน คือ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก องค์กร 2) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กร 3) การสรุป โอกาส อุปสรรค จุดแข็ง และจุดอ่อนด้วยการ วิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็ง ทั้งนี้เพราะความรับผิดชอบต่อ สังคมของโรงเรียนมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพสอดคล้องกับงานวิจัยของ เทเรน (Teran, 1771) ได้ศึกษาเรื่องการวางแผนกลยุทธ์ระบบการศึกษา ของโรงเรียนในเขตเมืองพบว่า การวางแผนกลยุทธ์ของ โรงเรียนดังกล่าวมีผลดีต่อโรงเรียนและทำให้บริหารมี ความตั้งใจ กระตือรือร้น ในการร่วมมือพัฒนางานกับ ชุมชนมากขึ้น ดังนั้นการจัดการศึกษาของโรงเรียนจึงมี ความจำเป็นต้องวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กรเพื่อ ใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน กำหนดยุทธศาสตร์การจัด การศึกษาและแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมในการ จัดการศึกษาของโรงเรียนร่วมกัน ผลจากการวิเคราะห์ จุดเด่นจุดด้อยของสภาพภายในและภายนอกของ โรงเรียนทำให้รับรู้ปัจจัยประเด็นทางสังคมชัดเจนจะ ทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปในทิศทางที่ ถูกต้อง โรงเรียนสามารถได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ชัดเจน เพื่อนำไปสร้างกระบวนการในการแก้ปัญหา พัฒนางานได้อย่างมีระบบ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการ ศึกษาทุกภาคส่วนรับทราบและให้ความร่วมมือด้วยดีใน การแก้ปัญหาและพัฒนาสอดคล้องกับ รักศักดิ์ ทองเกิด และพัชราภรณ์ เกษะประกกร (2555)

2. ด้านการให้บริการต่อสังคม อยู่ในระดับ มาก แสดงให้เห็นว่า บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษา

มีความสำคัญและความสัมพันธ์ที่ดีแก่ชุมชนและสังคม ในการให้ความช่วยเหลือและบริการต่อสังคม เป็น กิจกรรมที่ทั้งครูและนักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม ช่วยเหลือสังคมและได้รับความรู้ประสบการณ์ในการ เข้าร่วมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติยา ผาวงศา (2550) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้กระบวนการเรียนรู้โดย การรับใช้สังคมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยการรับใช้ สังคมสามารถเชื่อมโยงความรู้สาระวิชาการที่สอดคล้อง กับกิจกรรมการปฏิบัติงานในภาคสนามของตนเองได้ เพราะการจัดการเรียนการสอนโดยการรับใช้สังคมกระตุ้น ให้นักเรียนต้องเป็นผู้ปฏิบัติงานด้วยตนเอง นักเรียน เป็นผู้กระทำกิจกรรมต่างๆทั้งในกิจกรรมวิชาการและ กิจกรรมการรับใช้สังคม ทำให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อ การเรียนรู้และมีผลการเรียนดีขึ้นสอดคล้องกับ งานวิจัย ของ ไอเคดา (Ikeda, 1999) ที่พบว่า การเรียนรู้ด้วยการ บริการสังคมส่งผลให้ผู้เรียน สามารถเชื่อมโยงการบริการ สังคมกับเนื้อหา ในรายวิชาได้โดยผ่านการไตร่ตรองและ การคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาสังคม และผลการเรียน รู้ ที่เชื่อมโยงกับการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมที่เกิดขึ้น ได้แก่ มีความเข้าใจในตนเองสูงขึ้น มีความตระหนักต่อ โลกสูงขึ้น มีความตระหนักในคุณค่าของบุคคลสูงขึ้น และมีความสนใจใน การเรียนในห้องเรียนมากขึ้น และ สอดคล้องกับงานวิจัยของแซนเดิ้ล คาร์นี (Sandle, Karin, 2005) พบว่าผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา ที่แท้จริงในภาคสนามได้มากขึ้น พัฒนาความตระหนักใน ปัญหาสังคมได้มากขึ้น พัฒนาความคิดวิเคราะห์ได้สูงขึ้น มีความสามารถในการอภิปรายเชื่อมโยงกับประเด็นที่อยู่ นอกห้องเรียนได้มากขึ้น มีแรงบันดาลใจที่จะอ่านโดย อิสระ นอกห้องเรียนได้มากขึ้น

3. ด้านการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาในสังคม อยู่ใน ระดับมาก แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนมัธยมศึกษา มีบทบาท สำคัญในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาของสังคมให้ดีขึ้น และส่งผลให้การจัดการศึกษาเกิดการพัฒนายิ่งขึ้นไป

สอดคล้องกับธนวดี บุญลือ, จิตตินันท์ อรรถชยาณกุล, นารี รมย์นุกูล, ประพันธ์จันทร์เสมาและ ดนุชา ศิวรักษ์ (2554) ได้ศึกษาวิจัยชุมชนโครงการเพื่อพัฒนาและแก้ไข ความเหลื่อมล้ำทางสังคมในกรุงเทพมหานครชุมชน วัดใหญ่ศรีสุพรรณเขตธนบุรีได้เสนอแนวทางแก้ไข ปัญหาต่างๆได้แก้ปัญหาหลักของชุมชนเช่นปัญหายาเสพติด การลักเล็กขโมยน้อยจากผู้ติดยาเสพติดในชุมชน สอดคล้องกับบุญเลิศ ธงสะอาด และสมศักดิ์ บุญชู (2551) ที่พบว่าปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ ครอบครัว ขาดความเข้มแข็ง คือ ปัญหาที่มีผลกระทบมาจากการ เปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมและทาง เศรษฐกิจ เช่น รายได้น้อย ความยากจน ยาเสพติด การไม่ไว้วางใจ กันและกันในครอบครัว การพนัน หนี้สิน

4. ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ ของชุมชน อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนมี บทบาทสำคัญในการร่วมจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์ ของชุมชนเนื่องมาจากกิจกรรมการช่วยเหลือสังคม เป็นการสร้างและส่งเสริมคุณธรรม ปลูกฝังการเสียสละ การแบ่งปัน การพัฒนาจิตใจและคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่ อยู่ร่วมกันในสังคม เป็นรากฐานของการพัฒนาความเจริญ ของสังคมสอดคล้องงานวิจัยของ ญัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (2550) กล่าวว่าลักษณะที่สอดคล้องของจิตอาสา ประกอบไปด้วยพฤติกรรมหลัก 3 ประการ ได้แก่ ด้านแรกคือ การช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน ด้านที่สองคือ การเสียสละต่อสังคมที่แสดงออกถึง การใช้เวลาวางให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม การเสียสละ เงิน เวลา กำลังกายกำลังทรัพย์ เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและ สังคม รวมทั้งการเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วน ตน รู้จักเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ และด้านที่สามคือ ความ มุ่งมั่นพัฒนา คิดริเริ่มในการพัฒนาตนและสังคมเพื่อให้ อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จัดกิจกรรมอาสาที่เกี่ยว กับการร่วมบริจาคและการแบ่งปันเป็นการแสดงจิตที่เป็น กุศลในการช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อนลำบาก ทุกข์ยาก ขัดสน เดือดร้อน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเป็นการสร้างสังคมที่ดี

งาม สอดคล้องกับงานวิจัยของอมรรัตน์ อภินันท์มัทกุล (2555) พบว่าเนื่องจากศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำ ชาติไทยมาเป็นเวลานาน แนวคิดและหลักคำสอนของ ศาสนาพุทธจึงน่าจะมีอิทธิพลอย่างมากต่อทัศนคติ ความ ประพฤติ และการดำเนินชีวิตของคนไทยโดยส่วนใหญ่ ความเข้าใจเรื่องการบริจาคแก้วัด และการบริจาคเพื่อ สาธารณะกุศลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา จะช่วยให้เรา เข้าใจบทบาทของวัดต่อการพัฒนาชุมชน และการพัฒนา สังคมไทยได้ดีขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนด มาตรการการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในสังคม เพื่อ สร้างความสามัคคี และส่งเสริมการพัฒนาประเทศ อย่างสมดุลและยั่งยืนในที่สุด

5. ด้านการสร้างจิตอาสาต่อสังคม อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้เพราะโรงเรียนมัธยมศึกษา มีบทบาทสำคัญใน การส่งเสริมการมีจิตอาสาให้กับครูและนักเรียนโดยจัด กิจกรรมส่งเสริมจิตอาสา เพราะจิตอาสาเป็นการเสียสละ ด้วยจิตวิญญาณ ช่วยเหลือโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนเป็น การช่วยเหลือด้วยใจบริสุทธิ์สอดคล้องกับดวงทิพย์ อ้นประสิทธิ์ (2555) ได้ให้ความหมายจิตอาสา คือ การกระทำด้วยใจจริง ช่วยเหลือด้วยความบริสุทธิ์ใจ ทำ ประโยชน์ให้ผู้อื่นได้เท่าที่ตนทำ ได้ อย่างไม่ยอมนิ่งเฉย เพื่อที่จะนำชุมชนไปสู่ความเข้มแข็งด้วยการที่เป็นผู้ให้ มากกว่าผู้รับสอดคล้องกับประณต เค้าฉิม (2551) ได้ให้ ความเห็นไว้ว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่มีความพร้อมทางร่างกาย และสติปัญญาในการกระทำต่างๆ ตามความต้องการ ของชุมชน การใช้กิจกรรมจิตอาสาเป็นการสร้างภาคี ในการทำความดีร่วมกัน ฝึกการทำงานเป็นหมู่คณะ เป็นการสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม ความเสียสละ การบำเพ็ญประโยชน์ให้ส่วนรวมการเป็นผู้ให้ย่อมเกิด ความสุขกายสุขใจ ซึ่งสอดคล้องกับอริส พิสิฐโสธรานนท์ และคณะ (2555) ได้กล่าวว่า จิตอาสาที่มีความสำคัญและมี ประโยชน์คือบุคคลที่มีจิตอาสาจะได้รับความสุขจาก การให้ด้วยใจ ไม่หวังผลตอบแทน เมื่อมีความสุขฮอร์โมน เอ็นโดฟิน (Endroplin) จะหลั่งมาโดยอัตโนมัติส่งผลให้

ผู้ให้มีจิตที่เป็นสุขและมีสุขภาพแข็งแรง การจัดกิจกรรมจิตอาสาในชุมชนนอกโรงเรียนจะเป็นการสร้างเสริมประสบการณ์ การสร้างจิตสำนึกการเสียสละเพื่อส่วนรวม

6. ด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นที่พึงพอใจและเป็นที่ยอมรับเป็นบทบาทและความรับผิดชอบของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สังคมมีความต้องการอย่างยิ่ง สอดคล้องกับบุญญาภา สุทธิวงศ์ (2552) ได้ทำการวิจัย เรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อที่ทำการบริหารการศึกษาของโรงเรียนนวมิถุวิทยา จังหวัดนนทบุรี พบว่าระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารการศึกษา ของโรงเรียนนวมิถุวิทยา จังหวัดนนทบุรีโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เมื่อจัดการศึกษาให้นักเรียนมีคุณภาพ มีผลการเรียนดี ส่งผลให้ผู้ปกครองและชุมชน มีความพึงพอใจในการจัดการศึกษาของโรงเรียน การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพนั้น ปัจจัยที่เป็นพลังขับเคลื่อนให้นักเรียนเกิดคุณภาพและไปสู่เป้าหมายที่สำคัญก็คือครู เพราะเปรียบเสมือนสื่อการสอนที่ดีที่สุด ครูคือพิมพ์ที่สร้างผลผลิตได้ตรงต่อความต้องการที่สุด ดังนั้นบุคคลสำคัญที่สุดใน กระบวนการพัฒนาการศึกษาและการพัฒนาการเรียนรู้นี้ก็คือ “ครู” ครูยังคงเป็นผู้ที่มีความหมายและปัจจัยสำคัญมากที่สุดในห้องเรียน และเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้เพราะคุณภาพของผู้เรียนขึ้นอยู่กับคุณภาพของครู (McKinsey, 2007) เพราะครูเป็นปัจจัยสำคัญในระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนมากที่สุด จากการทดสอบระดับนานาชาติประเทศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สูง จะมีแนวโน้มการเติบโตทางเศรษฐกิจสูงกว่าขณะเดียวกันประเทศที่มีประชากรมีการศึกษาดี

มีคุณภาพจะมีความเป็นประชาธิปไตยและเสถียรภาพทางการเมืองและสังคมสูงกว่า (Hanushek และ Rivkin, 2010) ทำอย่างไรที่จะให้ครูได้รับการพัฒนาคุณภาพมีศักยภาพ เป็น “ครูเพื่อศิษย์อย่างสมบูรณ์ มีทักษะการเรียนรู้และต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต เพราะเป็นการเรียนรู้เพื่อชีวิตของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาสังคมและชุมชน ประกอบด้วย ปัญหาครอบครัว ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาทางการศึกษา และปัญหาความรุนแรง โดยโรงเรียนเป็นสถานี่แห่งการให้ความรู้ ซึ่งเป็นการบูรณาการที่มั่นคงทางสังคม ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีการวางแผนหาแนวทางเพื่อการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาสังคมและชุมชนดังกล่าว

1.2 การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพต่อสังคมในทุกๆ ด้าน คือ ด้านคุณภาพนักเรียน ด้านคุณภาพครู และด้านคุณภาพผู้บริหาร โดยโรงเรียนต้องสร้างความเชื่อมั่น และการยอมรับต่อสังคมทั้งทางด้านคุณภาพผู้เรียนคุณภาพครู และตัวผู้บริหาร

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะของชุมชน มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีอิทธิพลสูงที่สุด ดังนั้นควรมีการศึกษาวิจัยในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา เรื่องรูปแบบการมีส่วนร่วมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยใช้ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะของชุมชน เป็นตัวแปรอิทธิพล เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของสังคม และขยายผลต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กิตติยา ผาทองคำ. (2550). *ผลของการใช้กระบวนการเรียนรู้โดยใช้สังคมที่มีต่อความตระหนักในการรับใช้สังคม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านโพนแพง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จักริน ด้วงคำ. (2554). *ผลของการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้กิจกรรมกีฬาฟุตบอลตามแนวคิดของเพียเจต์ที่มีผลต่อความมีระเบียบวินัยในตนเองของนักเรียนประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชุตินา อริยะธนากุล. (2556). *การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนวัดพระปฐมเจดีย์ (มหินทรศึกษาการ) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษวิทยาเขต 1*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, วิทยาลัยทองสุข.
- ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์. (2550). *การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (วิจัยและจิตวิทยาการศึกษา), สาขาวิชาวิจัยการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงทิพย์ อันประสิทธิ์. (2555). *รูปแบบการขัดเกลาทางสังคมเพื่อเสริมสร้างจิตอาสาในชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนบางน้ำหวาน อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการพัฒนาสังคม, คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ชนวดี บุญลือและคณะ. (2554). *การสังเคราะห์งานวิจัยเพื่อสังคม : การศึกษาวิจัยชุมชน โครงการเพื่อพัฒนาและแก้ไขความเหลื่อมล้ำทางสังคมในกรุงเทพมหานครชุมชนวัดใหญ่ศรีสุพรรณ แขวงหิรัญรูจี เขต ธนบุรี*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสยาม.
- บุญญาภา สุทธิวงศ์. (2550). *ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนน่วมประสงค์วิทยาจังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- บุญเลิศ ชงสะอาด และสมศักดิ์ บุญชู. (2551). *รูปแบบความเป็นสถาบันครอบครัวที่เข้มแข็งและยั่งยืนกรณีศึกษา 3 ชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี*. อุบลราชธานี : สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, จังหวัดอุบลราชธานี.
- ประณต คำฉิม. (2555). *จิตวิทยาวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- พักตร์ศุภางค์ ศรีสวัสดิ์. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) กับ ภาพลักษณ์องค์กรของ เครือซีเมนต์ไทย (SCG) ในมุมมองผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเอกการตลาด, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- รักศักดิ์ ทองเกิดและพัชราภรณ์ เกษะประกร. (2555). *การรับรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมด้านการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมที่มีผลต่อความพึงพอใจต่อปัจจัยด้านความสัมพันธ์ในสายตาของประชาชน เขต กรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาบริษัทธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน)*. การค้นคว้าอิสระนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, สาขานิเทศศาสตรการตลาด, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- วาสนา สืบสุติน. (2557,11 กุมภาพันธ์). *การจัดการมัธยมศึกษา*. เข้าถึงได้จาก http://sps.lpru.ac.th/script/show_article.pl?mag_id=5&group_id=22&article_id=225
- ศุภรัตน์ รัตนมุขย์. (2554). *การบริหารสถานศึกษาอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม Managing SR School*. กรุงเทพฯ : สำนักบัณฑิตอาสาสมัครมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- सानิตย์ หนูนิล. (2554). *บทบาทหน่วยงานทรัพยากรมนุษย์ในด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร. สหศาสตร์ ศรีปทุม ชลบุรี, 1(2),1-9*.
- อมรรัตน์ อภินันทมหกุล. (2555). *รัฐกับการพัฒนาทุนทางสังคม*. วันที่ค้นข้อมูล 20 มิถุนายน 2556, เข้าถึงได้จาก <http://cse.nida.ac.th/main/images/Political.pdf>
- Hanushek, E. A., & Rivkin, S. G. (2012). The distribution of teacher quality and implications for policy. *Annu. Rev. Econ.*, 4, 131-153.
- Ikeda, E. K. (1999). *How does service learning enhance learning? Toward an understanding of the process*. Unpublished doctoral Dissertation, University of California. Los Angeles.
- Karin, S. (2005). *Service learning research at Ohio University*. Retrieved from <http://www.ohiou.edu/commser/servlern/research.htm>.
- Mckinsey & Co. (2007). *McKinsey Report on Education*. Retrieved from <http://www.mckinsey.com>
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2001). *Using multivariate statistics*. Boston: Allyn and Bacon.
- Teran, R. (1997). *A case study of strategic planning in a large urban school district*. Dissertation Abstracts International. Wichita State University, Department of Education. Thai CSR Network. (2555). *เครือข่ายความรับผิดชอบต่อสังคมอาเซียนภาคเอกชน (ASEAN CSR Network)*. วันที่ค้นข้อมูล 30 เมษายน 2557, เข้าถึงได้จาก <http://www.thaicrs.com/2011/06/ASEAN-CRS-network.html?m=0>